अर्कोऽधिपतिरुष्णानां ज्योतिषामिन्दुरुच्यते । अग्निर्भूतपतिर्नित्यं ब्राह्मणानां बृहस्पतिः ।
ओषधीनां पतिः सोमो विष्णुर्बलवतां वरः । त्वष्टाऽधिराजो रूपाणां पशूनामीश्वरः शिवः ।
दीक्षितानां तथा यज्ञो देवानामधिपस्तथा । दिशामुदीची विप्राणां सोमो राजा प्रतापवान् ।
कुबेरः सर्व्वरत्नानां देवतानां पुरन्दरः । एष भूताधिपः सर्गः प्रजानाञ्च प्रजापतिः । ११८०
सर्व्वेषामेव भूतानामहं ब्रह्ममयो महान् । भूतं परतरं मत्तो विष्णोर्व्वाऽपि न विद्यते ।
राजाधिराजः सर्व्वेषां विष्णुर्ब्रह्ममयो महान् । ईश्वरत्वं विजानीध्वं कर्त्तारमकृतं हरिं ।
नरकिन्नरयक्षाणां गन्धर्व्वोरगरक्षसां । देवदानवनागानां सर्व्वेषामीश्वरो हि सः ।
भगदेवानुयातानां सर्व्वासां वामलोचना । माहेश्वरी महादेवी प्रोच्यते पार्व्वती हि सा ।
उमां देवीं विजानीध्वं नारीणामुत्तमां शुभां । रतीनां वसुमत्यस्तु स्त्रीणामप्सरसस्तथा । ११८४
धर्म्मकामाश्च राजानो ब्राह्मणा धर्म्मसेतवः । तस्माद्राजा द्विजातीनां प्रयतेत्तस्य रक्षणे ।
राज्ञां हि विषये येषामवसीदन्ति साधवः । हीनास्ते स्वगुणैः सर्व्वैः प्रेत्य चोन्मार्गगामिनः ।
राज्ञां हि विषये येषां साधवः परिरक्षिताः । तेऽस्मिन् लोके प्रमोदन्ते सुखं प्रेत्य च भुञ्जते ।
प्राप्नुवन्ति महात्मान इति वित्त द्विजर्षभाः । अत ऊर्द्ध्वं प्रवक्ष्यामि नियतं धर्म्मलक्षणं ।
अहिंसा परमो धर्म्मो हिंसा चाधर्म्मलक्षणा । प्रकाशलक्षणा देवा मनुष्याः कर्म्मलक्षणाः । ११९०
शब्दलक्षणमाकाशं वायुस्तु स्पर्शलक्षणः । ज्योतिषां लक्षणं रूपमापश्च रसलक्षणाः ।
धारिणी सर्व्वभूतानां पृथिवी गन्धलक्षणा । स्वरव्यञ्जनसंस्कारा भारती शब्दलक्षणा ।
मनसो लक्षणं चिन्ता चिन्तोक्ता बुद्धिलक्षणा । मनसा चिन्तितानर्थान् बुद्ध्या चेह व्यवस्यति ।
बुद्धिर्हि व्यवसायेन लक्षणेनात्र संशयः । लक्षणं मनसो ध्यानमव्यक्तं साधुलक्षणं ।
प्रवृत्तिलक्षणो योगो ज्ञानं संन्यासलक्षणं । तस्माज्ज्ञानं पुरस्कृत्य संन्यसेदिह, बुद्धिमान् । ११९५
संन्यासी ज्ञानसंयुक्तः प्राप्नोति परमां गतिं । अतीतो द्वन्द्वमभ्येति तमोमृत्युजरातिगः ।
धर्म्मलक्षणसंयुक्तमुक्तं वो विधिवन्मया । गुणानां ग्रहणं सम्यक् वक्ष्याम्यहमतः परं ।
पार्थिवो यस्तु गन्धो वै घ्राणेन स हि गृह्यते । घ्राणस्थश्च तथा वायुर्गन्धज्ञाने विधीयते ।
अपां धातुरसो नित्यं जिह्वया स तु गृह्यते । जिह्वास्थश्च तथा सोमो रसज्ञाने विधीयते ।
ज्योतिषश्च गुणो रूपं चक्षुषा तच्च गृह्यते । चक्षुःस्थश्च सदादित्यो रूपज्ञाने विधीयते । १२००
वायव्यस्तु सदा स्पर्शस्त्वचा प्रज्ञायते च सः । त्वक्स्थश्चैव सदा वायुः स्पर्शने स विधीयते ।
आकाशस्य गुणो ह्येष श्रोत्रेण च स गृह्यते । श्रोत्रस्थाश्च दिशः सर्व्वाः शब्दज्ञाने प्रकीर्त्तिताः ।
मनसश्च गुणश्चिन्ता प्रज्ञया सा तु गृह्यते । हृदिस्थश्चेतनाधातुर्म्मनोज्ञाने विधीयते ।
बुद्धिरध्यवसायेन ज्ञानेन च महांस्तथा । निश्चित्य ग्रहणं व्यक्तमव्यक्तं नात्र संशयः ।
अलिङ्गग्रहणो नित्यः क्षेत्रज्ञो निर्गुणात्मकः । तस्मादलिङ्गः क्षेत्रज्ञः केवलं ज्ञानलक्षणः । १२०५
अव्यक्तं क्षेत्रलिङ्गस्थं गुणानां प्रभवाप्ययं । सदा पश्याम्यहं लीनं विजानामि शृणोमि च ।